

SANAYİ ERDAL BAHÇIVAN

Aram Ekin Duran / eduran@ekonomist.com.tr

"Güçlü reformlara ihtiyacımız var"

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Başkanı Erdal Bahçivan, sanayinin son 25 yılda geçirdiği değişimleri ve hedeflerini Ekonomist'e anlattı. Bahçivan, sanayinin kritik bir dönemeçte olduğunu söylüyor. **Erdal Bahçivan**, "Eğer 2016'yı reformların oluşması noktasında güçlü kararlarla desteklersek, bu Türkiye'nin epey bir dönemini güçlü geçireceği, güçlü bir modeli oturtacağı bir dönem olacak" diyor.

Dünyanın sekizinci, Avrupa'nın ise birinci üretim üssü haline gelen Türkiye, buna karşın sanayide istediği sıçramayı henüz gerçekleştirebilmiş değil. Son 25 yılda emek yoğun bir sistemden otomotivden kimyaya yüksek standartlı ürün üretebilen bir sanayi haline gelen Türkiye, önümüzdeki 25 yılda ise katma değerli ürün üretiminde eşik atlamayı hedefliyor.

Ekonomist Dergisi'nin 25'inci yılında, Türk sanayisinin 25 yıllık gelişim sürecini ve yeni dönem hedeflerini **İstanbul Sanayi Odası (İSO) Başkanı Erdal Bahçivan** ile konuştuk. Bahçivan'a göre, Türkiye sanayisi tıpkı 1990 yılındaki gibi çok önemli ve tarihi bir dönemeçte. **Erdal Bahçivan**'a sorduğumuz sorular ve aldığımız yanıtlar aşağıda yer alıyor.

Geçen 25 yılda Türk sanayisi nasıl bir aşama kat etti?

1990'lı yıllar Türkiye'de Özal döneminin oluşturmuş olduğu ekonomik reformların, Türkiye'nin farklı reformist açılımlarının etkilerinin kendisini göstermiş olduğu ve güçlü rüzgarların estiği dönemlerin hissedildiği yıllardı. 1960'ların, 70'lerin kapalı ekonomisinden dışarıya açık, dış rekabeti öğrenmeye başlayan, liberizasyonlarını tamamlamış, ihracatı öğrenmiş, finans sistemini artık farklı bir bakış açı-

sına büründürmüş, diğer hizmet sektörlerinde kendini adım adım geliştirmeye başlamış, sanayide rekabet edebilir yatırımlar noktasında belli bir kabul değiştiren bir dönemdi. Ama özellikle 2000 yılının başına kadar olan geçen sürede maalesef o bütün kazanımları bizim için donduran, hatta kaybettiren bir dönem oldu.

Yeni hem küresel konjonktürün etkisi hem içerideki reform sürecinin sektöre uğraması mı?

Daha çok içerideki istikrarsızlıklar, siyasi istikrarsızlıklar nedeniyle o reformları çok daha güçlü kullanabilecekken ne yazık ki o 10 yılı çok iyi de-

ğerlendiremedik. Sonra da 2001 krizi sonrası 13 yıllık bir AK Parti dönemi var. Yani hem biraz siyasi hem biraz ekonomik olarak baktığımızda hangi fırsatların kullanılmadığı konusunda da çok ders veren bir dönem. Ama fırsatları doğru değerlendirdiğimiz zaman neleri kazanabildiğimizi görmek açısından da çok güçlü bir dönem. Umuyoruz ki önümüzdeki süreç son 25 yılın doğrularının daha çok takip edildiği, derslerin doğru yönde değerlendirildiği bir dönem olacak.

Bugün Türkiye sanayi üretiminde nasıl bir noktada?

Türkiye'nin üretim standartları göz önüne alındığında belki daha iyisi olabilir. Ama yine de 25 yıl öncesine göre Türkiye sanayi ürünlerinde Avrupa Birliği'nin en önemli tedarikçilerinden biri. Keza yakın bölgesi için de çok ciddi bir üretim kaynağı. Yani gelinen noktada Türkiye'nin erişmiş olduğu güçlü bir başarı var. Ama potansiyelimiz bu muydu? Bunun daha ne kadar üstüne çıkabilirlik dediğimiz zaman da orada insanın daha üstünde birtakım beklentileri gerçekleştirme hakkımız ve fırsatımız olduğunu söylememiz gerekiyor.

Peki sanayi sektörünün bu hak ve fırsatları kullanmasının önündeki engel ne?

Başarı için 5 adım

- 1 Finansman tedarikinde kaynak çeşitliliğine gidilmeli.
- 2 Nitelikli eleman çekebilecek şartlar yaratılmalı.
- 3 Bürokratik mevzuata hakim olunmalı.
- 4 Üretimde teknolojik gelişim takip edilmeli.
- 5 Üniversitelerle işbirliğine önem verilmeli.

Üretime ve sanayiye yönelik bakış açısında ne yazık ki son dönemlerde bir gevşeme ve gerileme var. Bu da zaten sanayinin gayri safi milli hasılda almış olduğu payın 10 puan düşmesiyle kendini gösteriyor. Bu Türkiye'nin hak ettiği bir kader mi? Değil. Şimdi önümüzde çok daha pozitif, dört yıllık bir seçimsiz, siyaset dışı istikrar dönemi var. Türkiye'nin rahmetli Özal'ın yapmış olduğu dönem gibi, AK Parti'nin iktidar yıllarının ilk dönemi gibi bir yeni dört yılın önümüzde olduğunu düşünmek istiyorum. Böyle bir fırsatı da Türkiye şu anda elde etmiş vaziyette. Ama bunun için tabii ki güçlü reformlara ve güçlü bir kararlı bakış açısına ihtiyaç var.

Yani Türk sanayisi 25 yıl sonra yine önemli bir dönemde mi?

Evet, öyle. 2016 hakikaten Türkiye için çok çok önemli bir dönemeç olacak. Eğer bu yılı biz reformların oluş-

ması noktasında güçlü kararlarla, cesur kararlarla besleyip desteklersek, bu Türkiye'nin sadece bir yılı değil epey bir dönemini güçlü geçireceği, güçlü bir modeli oturtacağı bir dönem olacak. Bu bakımdan 2016 hakikaten çok önemli bir yıl. Önümüzdeki dört yıl boyunca hiçbir seçim yok. Bu dört yılın ilk yılını, hatta ilk 6-7 ayını çok iyi kullanmak lazım. Onun için 2016 hakikaten çok çok önemli bir temel atma yılı olacak.

Son dönemin en gözde konularından biri 'Sanayi 4.0' olarak anılan ve geleneksel sanayi üretimini bilgisayar ve internete uyarlama dönemi. Türk sanayisi bu dönüşümün neresinde?

Bizim sanayiciler olarak konfor alanımızı artık değiştirmemiz gerekiyor. Konvansiyonel bakış açısıyla zaten rekabet edebilmenin ne kadar zor olduğunu biliyoruz. Yani inovasyon şu

**BNP PARIBAS
CARDIF**

Katkılarıyla

anda günümüzde hayatımıza çok giren bir kelime ama inovasyonu sadece bir şekilsel ürün değiştirerek ve ürünün işlevini değiştirerek değil, anlayış inovasyonu haline getirmemiz lazım. Şirketlerin üretimi, şirketlerin insan kaynaklarının yönetimi, şirketlerin finans yönetimi... Bütün bunların hepsi sanayicinin bakış açısını değiştirmesi gereken konular. Sanayi 4.0 da bunun bir parçası. Artık geçmişin izlerinden annacak ve geçmişe fazla takılıp kalınmayacak bir tarza dönmesi gerekiyor. Yani biz artık 'sanayi olsun da nasıl olursa olsun' deme dönemini kapattık. **Istanbul Sanayi Odası** olarak da asla böyle bir görüşü zaten benimsemiyoruz. Dış pazarda rekabet etme şansı olmayan, sadece çok heyecanla hazırlanmış ama gelecek planı olmayan yatırımların da hayatımızda bundan sonra asla olmaması en temel ve hepimizin dikkat etmesi gereken nokta. Onun için bu teknolojik gelişmeler de Türk sanayicisinin, Türk yatırımcısının mutlaka takip etmesi gereken konular.

Sizce önümüzdeki 25 yılda Türkiye'de yeni üretim merkezleri nelerde kurulacak?

Şimdi bu soru akla şunu getirmesin: Artık Marmara ve İstanbul'da üretim ve sanayi bitecek! Yok öyle bir şey. Eğer Türkiye yüksek katma değerli, yüksek teknolojili, yüksek zenginlik, yüksek değer üreten niteliksel bir üretim arzuluysa bu bölgeler her zaman bu işin lokomotifleri olacak. Yani bizim bırakın kısa vadeyi, orta ve uzun vadede de buralara alternatif olacak bölgeler yaratmamız mümkün değil. Türkiye'nin lokomotifleri bu bölgeler. Son yıllarda verilmedik teşvik kalmadı ama insanlar İstanbul'u, Gebze'yi, Trakya'yı bırakıp da başka yere gitmiyor. "Ya, senin fikrin var ama ben İstanbul'da sana bunu yaptırmam. Git B şehrine, C şehrine" dediğin zaman adam oraya gitmiyorsa da o adama saygı göstermek lazım. Yani bugün silah zoruyla da para zoruyla da siz o insanı oraya götürüremiyorsanız, onun altında yatan nedeni en iyi bilen o yatırımcıdır.

“Büyük kamu yatırımları sanayi için fırsatlar getirebilir”

2016'ya baktığımızda iyimser olmamızı sağlayacak birçok neden sıralayabiliriz. Siyasi istikrar, ilk sıradaki faktör. İki buçuk yıldır enerjinin büyük kısmını seçimlere harcayan Türkiye, dört yıllık güçlü bir siyasi istikrar dönemine girdi. Avrupa ekonomisinde toparlanma işaretleri var. En önemlisi ise FED ile ilgili belirsizlik son buldu. Çeyrek puanlık faiz artışı, iki yılı aşkın süredir global dünyanın tüm konsantrasyonunu bozuyordu. Şimdi global finans dünyası bu belirsizliğin sona ermesiyle biraz daha kendisini bulacak. Ben bütün bu

Erdal BAĞÇIVAN / İstanbul Sanayi Odası Başkanı

faktörlerin eşliğinde eğer jeopolitik konjonktürde çok olumsuz gelişmeler olmazsa 2016'nın Türkiye açısından iyi geçeceğine inanıyorum. Ekonominin en önemli lokomotifini olan büyük kamu yatırımlarında ciddi bir hareketlilik olacağını ve bunun da sanayi sektörümüz açısından çok önemli bir dönemin kapısını aralayacağını düşünüyorum. Bu yatırımlarla ortaya çıkacak kamu alımlarının birçok sanayi koluna kendini geliştirmesi ve yatırımlar yapması açısından büyük fırsatlar getirecek.